

Bölüm 10

Tartışma Nasıl Yazılır?

Bilimsel merak, araştırmacıların, kanıtların geçerliliğini ve ilgili yorumları sorgulamalarını gerektirir ve araştırma böylece ortaya çıkar.

Wayne G. Watson

TARTIŞMA VE YAZILIŞI

Tartışma'yı tanımlamak diğer kısımlardan daha zordur. Bu nedenle de genellikle yazması en zor olan kısımdır. Ve, bilirsiniz veya bilemezsiniz *birçok* makale, makalenin verileri hem geçerli hem de ilginç olmasına karşın, hatalı Tartışma kısımları nedeniyle dergi editörleri tarafından reddedilir. Hatta daha fazla olasılıkla, verilerin gerçek anlamı Tartışma'da sunulan yorumla tamamen karanlıkta kalabilir; yine reddedilir.

Pek çoğu olmasa da, çoğu Tartışma bölümü çok uzun ve çok lâf doludur. Doug Savile'in dediği gibi, "Arada bir, ahtapot dediğim tekniği farkederim: Yazar, kendisinin ortaya koyduğu sonuçlardan veya yaptığı yorumlardan kuşku duymaktadır ve koruyucu bir mürekkep bulutu arkasına saklanmaktadır (*Tableau*, September 1972).

Bazı Tartışma kısımları, *Advise and Consent*'de (Doubleday & Co. Garden City, NY, 1959, p. 47) Allen Drury'nin tanımladığı diplomatlardan birini hatırlatmaktadır. Bu diplomat karakteristik olarak, "nihayet tümüyle hafif bir ışık bırakarak uzaklaşmıncaya ve kibar bir gülüş ve mırıltılı bir karışıklıktan başka hiçbirşey kalmıncaya kadar İngilizce'nin labirentinden dolaşa dolaşa sürüklenen cevaplar" verirdi.

TARTIŞMANIN BİLEŞENLERİ

İyi bir Tartışma'nın temel karakteristikleri nelerdir? Aşağıdaki kurallara dikkat edilirse, ana bileşenlerin kolaylıkla belirleneceğini zannediyorum:

1. Sonuçların gösterdiği ilkeleri, genelleştirmeleri ve ilişkileri sunmaya çalışın. Aklınızda olsun; iyi bir tartışma'da *Tartışırsınız—Sonuçları tekrarlamazsınız.*

2. İstisnalara veya ilgi kurmadıklarınıza, uzlaşma olmayan noktalara işaret edin. Asla, pek uyumlu olmayan verileri çok riskli bir alternatif olan, örtmeye çalışma veya eritme yollarına gitmeyin.

3. Sonuçlarınızın ve yorumlarınızın, evvelce yayımlanmış çalışmalarla nasıl uyum içinde olduğunu (veya zıt olduğunu) gösterin.

4. Utangaç olmayın. Çalışmanızın teorik yönleri yanında, olası pratik uygulamalarını da tartışın.

5. Vardığınız neticeleri mümkün olduğunca açık ifade edin.

6. Kanıtlarınızı *her* sonuç için özetleyin. Veya, bilge bir bilim adamının söyleyeceği gibi, “Bir %6’lık dışında, asla hiçbir şeyi varsaymayın”.

Tartışma’da, fiilin zamanı geçmiş ve geniş zaman arasında gidip gelmelidir. Başkalarının çalışmaları (yerleşmiş bilgiler) geniş zamanda, fakat sizin kendi sonuçlarınız geçmiş zamanda anlatılmalıdır (Bölüm 27’ye bkz.) .

GERÇEĞE DAYALI İLİŞKİLER

En basit ifadeyle, Tartışma’nın ana amacı, gözlenen gerçekler arasındaki ilişkileri göstermektir. Bu noktayı belirginleştirmek için daima, bir pireyi eğiten biyolog hakkındaki eski bir hikâyeyi anlatırım.

Pireyi aylarca eğittikten sonra biyolog, belli komutlara cevap almayı başarmıştı. Deneyleerin en zevkli olanı, profesörün “zıpla” komutunu verdiği ve pirenin de her komutta havaya zıpladığı deneydi.

Profesör, bu olağanüstü başarılı çalışmayı gelecek kuşaklara bir bilimsel dergi vasıtasıyla aktarmak için sunmak üzereydi. Fakat o, gerçek bir bilim adamı tarzı ile deneylerini bir adım daha ileri götürmeye karar verdi. Algılayıcı organın yerini saptamaya çalıştı. Bir deneyde, birer birer pirenin bacaklarını koparacaktı. Pire, itaatkâr bir şekilde komut üzerine zıplamaya devam etti. Fakat her bir sonraki bacağın koparılmasında, zıplamalar daha az etkin olmaya başladı. Nihayet son bacağının koparılmasıyla pire, hareketsiz kaldı. Birçok defa, tekrar tekrar verilen komut, her zamanki davranışı vermedi.

Profesör, buluşlarını nihayet yayımlayabileceğine karar verdi. Kalem kağıdı aldı ve çok dikkatle, aylardır yürütmekte olduğu deneylerin ayrıntılarını tarif etti. Elde ettiği sonuç, bilim dünyasını yerinden oynatacak bir sonuçtu: Pirenin bacakları koparıldığında işitme duygusunu kaybeder.

Claude Bishop, Kanadalı editörler dekanı, benzer bir hikâyeye anlatır. Bir fen dersi öğretmeni, alkolün tehlikesini anlatmak için basit bir deney yaptı. Biri su, diğeri cin ihtiva eden iki bardak koydu. Her birinin içine birer solucan attı. Suyun içindeki solucan neşeli bir şekilde yüzdü. Cin’in içindeki hemen öldü. “Bu deney neyi kanıtlar?” diye sordu. Arka sıradaki küçük Johnny fırladı: “Eğer cin içerseniz vücudunuzda solucan kalmayacağını kanıtlar”.

MAKALENİN ÖNEMİ

Çok sık olarak, sonuçların önemi hiç tartışılmaz veya yeterince tartışılmaz. Eğer bir makaleyi okuyan, Tartışma kısmını okuduktan sonra kendisini “Peki sonra?” diye sorarken bulursa; muhtemelen, yazar kendini ağaçlara (veriler) o kadar kaptırmıştır ki, ormanda ne kadar güneş ışığı olduğuna dikkat etmemiştir.

Tartışma, çalışmanın önemini belirten kısa bir özet veya sonuç ile bitmelidir. Anderson ve Thistle’in (9) ifade şeklini severim: “Nihayet; iyi yazım, iyi müzik gibi, uyumlu bir zirve noktasına sahiptir. Pek çok makale, etkisinin çoğunu tartışmanın berrak akışı bir delta şeklinde dağıldığı için kaybeder”.

BİLİMSEL GERÇEĞİ TANIMLAMA

Gözlenen gerçekler arasındaki ilişkiyi göstermede, evrensel sonuçlara ulaşmanıza ihtiyaç yoktur. Nadiren bütün doğruları aydınlatmaya muktedir olacaksınız. Çoğu zaman yapabileceğinizin en iyisi, doğruların sadece bir bölgesine noktasal bir ışık tutmaktır. Sizin doğrularınızın bir bölgesi, verilerinize dayanabilir. Fakat verilerinizin gösterdiğinden daha geniş bir görünüme uzanırsanız, verilerle desteklenen sonuçların bile şüphe götürür olduğu noktaya kadar varan aptalca bir izlenim verebilirsiniz.

Daha anlamlı düşüncelerden biri şiirde Sir Richard Burton tarafından *The Kasidah*’da ifade edilmiştir:

Bütün inançlar yanlıştır, bütün inançlar doğrudur:

Gerçek; herkes kendi parçacıklarının bütün

Olduğuna inanırken, sonsuz parçacıklardan ibaret

Parçalanmış bir aynadır.

İşte siz de kendi ufak ayna parçanızı sergileyin veya gerçeğin bir kısmına ışık tutun. “Tüm gerçek”, en iyisi, hergün yüksek sesle onu keşfettiğini ilan eden cahillere bırakılacak bir konu olarak kalsın.

Siz kendinize ait küçük bir gerçek parçasının anlamını tarif ettiğiniz zaman, onu basit bir şekilde yapın. En basit ifadeler, bilgi ve hünerin en çoğunu ortaya çıkarır; çok kalabalık bir dil ve şık teknik kelimeler sıg düşünceleri iletmek için kullanılır.